

Handläggare
Niclas Olund
Telefon: 08-50825255

Till
Socialnämnden
2025-01-21

Remiss av Betänkandet - Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, Dnr KS 2024/1303

Förvaltningens förslag till beslut

1. Socialnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har remitterat slutbetänkandet Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72) till socialnämnden.

Regeringen beslutade den 22 juni 2023 att tillsätta en särskild utredare med uppdraget att analysera och lämna förslag som stärker kommunernas möjligheter att säkra tillgången till läkare i kommunal hälso- och sjukvård. Syftet är att stärka den medicinska kompetensen i kommunal hälso- och sjukvård (dir. 2023:98).

Utredningen föreslår bland annat att det ska införas ett krav på att kommunerna ska ha en särskild ledningsansvarig för kommunal hälso- och sjukvård. Ytterligare ett förslag är att det ska införas ett formellt lagkrav på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt i den kommunala hälso- och sjukvården.

Utredningen föreslår även att det ska införas en rätt för regeringen, och i förlängningen Socialstyrelsen, att utforma föreskrifter om avtalen om läkarmedverkan.

Vidare föreslår utredningen att det inte längre ska vara förbjudet för kommunerna att anställa, anlita eller finansiera läkare för patientnära kliniskt arbete i den egna kommunala hälso- och sjukvården.

Slutligen föreslår utredningen ett antal åtgärder i syfte att stärka kompetensförsörjningen i kommunal hälso- och sjukvård.

Förvaltningen instämmer i flera av utredningens förslag, bland annat lagkraven på stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå och tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt. Förslaget att

kommunen får anställa kliniskt behandlande läkare ser dock förvaltningen inte som lösningen på dagens problematik. Likaså hade förvaltningen gärna sett tydligare skrivningar och förslag på lagkrav gällande utpekad medicinsk kompetens och läkartillgång i kommunal hälso- och sjukvård.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat slutbetänkandet Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72) till socialnämnden. Övriga remissinstanser är stadsledningskontoret och äldrenämnden.

Ärendet

Stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå

Utredningen pekar ut att det idag finns stora brister i samverkan mellan huvudmännen och att det saknas medicinsk kompetens på ledningsnivå både i region och kommun. Det finns i dag inga formella krav på medicinsk kompetens på ledningsnivå, varken på kommunal eller regional nivå.

Lagkrav på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt

Både region och kommun är redan i dag skyldiga att tillhandahålla hälso- och sjukvård dygnet runt. Erfarenheterna från coronapandemin talar ändå för att det i den kommunala hälso- och sjukvården finns brister i tillgången till såväl sjuksköterskor som läkare. Regionerna prioriterar inte läkarmedverkan tillräckligt och ansvaret för läkarinsatserna har delegerats långt ut i organisationerna. Den bristande tillgången till medicinska bedömningar leder till sjukhusinläggningar och akutbesök som hade kunnat undvikas.

Stärkta avtal om läkarmedverkan

Det är sedan 2007 obligatoriskt för kommun och region att ingå formella avtal om omfattning och former för läkarmedverkan. Utredningen visar att det finns brister i dessa avtal. Avtalen är ofta alltför allmänt hållna för att såväl kommun som region ska kunna förstå vad ansvaret för läkarmedverkan innebär. Dessutom är många av avtalen gamla. Utredningen föreslår att det ska införas en rätt för regeringen, och i förlängningen Socialstyrelsen, att utforma föreskrifter om avtalen om läkarmedverkan.

En ordning där kommuner kan anställa läkare

Utredningen föreslår att det inte längre ska vara förbjudet för kommunerna att anställa, anlita eller finansiera läkare för patientnära kliniskt arbete i den egna kommunala hälso- och sjukvården. Utredningen menar att förslaget inte innebär någon inskränkning i regionernas grundläggande ansvar för läkarmedverkan, då regionerna även framöver kommer ha det

fullständiga huvudmannansvaret för läkarinsatser i kommunal hälso- och sjukvård.

Stärkt kompetensförsörjning i kommunal hälso- och sjukvård

Utredningen pekar ut att den kommunala hälso- och sjukvården har utmaningar när det gäller kompetensförsörjningen. Enligt tillgängliga prognoser kommer utmaningarna att bestå en längre tid. När det gäller legitimerade yrkesgrupper har den kommunala hälso- och sjukvården i dag störst brist på grundutbildade och specialistutbildade sjuksköterskor. Därefter följer arbetsterapeuter och fysioterapeuter. Bristen på allmänläkare är ytterligare en begränsande faktor. Det mesta talar för att bristen kommer att kvarstå eller öka på fem års sikt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelningen för socialt stöd. Förvaltningsgruppen har behandlat ärendet den 15 januari 2025. Rådet för funktionshinderfrågor har haft möjlighet att behandla ärendet den 16 januari 2025.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser positivt på många av de förslag som läggs fram av utredningen.

Stärkt medicinsk kompetens på ledningsnivå

Förvaltningen delar utredningens grundläggande bedömning att istället för att göra stora organisatoriska förändringar så kan fler tydliga lagkrav och möjligheter stärka befintliga strukturer för samverkan mellan region och kommun. Förvaltningen välkomnar att det införs ett lagkrav på att regioner ska ha en särskilt utsedd ledningsansvarig för planering, uppföljning och samordning av regionens hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunerna och att det införs krav på att även kommunerna ska ha en särskild ledningsansvarig för kommunal hälso- och sjukvård. För ökad samverkan anses detta vara en grundläggande faktor för att öka samarbete och samverkan mellan huvudmännen.

Lagkrav på tillgång till medicinsk bedömning dygnet runt

Förvaltningen vill lyfta att onödiga sjukhusinläggningar och akutbesök orsakar såväl lidande för den enskilde som stora ekonomiska förluster för hälso- och sjukvården som helhet. Förvaltningen delar utredningens bedömning att det bör införas formella och tydliga lagkrav till medicinska bedömningar, samt ökad tillgång till såväl sjuksköterskor som läkare i den kommunala hälso- och sjukvården.

Stärkta avtal om läkarmedverkan

Förvaltningen hade gärna sett tydligare skrivningar och förslag på lagkrav gällande utpekad medicinsk kompetens och läkartillgång i

kommunal hälso- och sjukvård, i syfte att stärka patientsäkerheten, kontinuiteten och teamarbete för den enskilde. Förvaltningen anser att det i kommande lagändringar eller andra regleringar behöver framgå att det är regionens ansvar att tillräckliga resurser avsätts för läkarmedverkan i kommunen, och att anställningen för läkaren är ett ansvar för regionen. Det bör också tydliggöras att avtal om läkarmedverkan också ska finnas inom särskilda boenden LSS och socialpsykiatri, inte endast inom äldreomsorgen.

En ordning där kommuner kan anställa läkare

Förvaltningen ställer sig tveksam till detta förslag. Dels utifrån bibehållande av kompetens för läkare som anställs i kommunen, men också utifrån normaliseringsprincipen att likt övriga i samhället tillhöra sin vårdcentral även när det gäller kommunal hälso- och sjukvård. Det finns redan idag en möjlighet för kommunen att anlita läkare, men förekommer sällan då det finns utmaningar med det förfarandet. Förvaltningens uppfattning är att förslaget inte är en lösning på dagens problematik.

En förstärkning av den medicinska kompetensen i kommunen genom att tillsätta en medicinskt kunnig i kommunen ser förvaltningen som en möjlighet. Funktionen skulle verka som ett övergripande stöd för dialog och planering med regionen, samt för strukturella frågor kring målgruppens behov. Förvaltningen ställer sig dock tveksam till att kliniskt behandlande läkare anställs direkt av kommunen. Förvaltningen ser positivt på att regionerna fortsätter att ha fullständiga huvudmannansvaret för läkarinsatser i kommunal hälso- och sjukvård.

Stärkt kompetensförsörjning i kommunal hälso- och sjukvård

Utredningen framför flera åtgärder som ska öka utbildnings- och fortbildningsmöjligheter, samt karriärvägar för de legitimerade yrkesgrupperna, vilket välkomnas av förvaltningen. Den medicinska kompetensen i kommunal hälso- och sjukvård behöver stärkas. Förvaltningen välkomnar ökad samverkan med regionen så att fler patienter får tillgång till en fast läkarkontakt och att den läkarmedverkan som behövs får utrymme och ett utpekat ansvar för den kommunala hälso- och sjukvården.

Veronica Wolgast Carstorp
Socialdirektör
Socialförvaltningen

Anna Mattsson
Avdelningschef
Socialförvaltningen

Bilaga

1. Remiss - Betänkandet - Stärkt medicinsk kompetens i kommunal hälso- och sjukvård (SOU 2024:72)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Veronica Wolgast Carstorp, Socialdirektör	2025-01-10
Anna Mattsson, Avdelningschef	2025-01-08